

Beleidsregels terugvordering, invordering en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ 2024 Burgemeester en wethouders van de Gemeente Geertruidenberg.

gelezen het daartoe strekkende voorstel behandeld in haar vergadering van 17 september 2024;

gelet op het bepaalde in:

- artikel 4:81 en titel 4.4 van de Algemene wet bestuursrecht, Wet Aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving,
- de artikelen 54, 58 tot en met 62i van de Participatiewet,
- de artikelen 25, 26, 27, 28, 30 en 31 van de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers 2015,
- de artikelen 25, 26, 27, 28, 30 en 31 van de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen,
- de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), de Wet vereenvoudiging Beslagvrije voet (WvBVV) en de Wet Adviesrecht gemeenten bij Schuldenbewind (Ags);

Besluiten de navolgende beleidsregel vast te stellen:

“Beleidsregels terugvordering, invordering en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ 2024.”

HOOFDSTUK 1 ALGEMEEN

1. Artikel Definities

1. Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet, IOAW, IOAZ en de Algemene wet bestuursrecht.

2. In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- A. Awb: Algemene wet bestuursrecht;
- B. BW: Burgerlijk Wetboek;
- C. bruteren: het verhogen van de vordering met de loonbelasting en premies volksverzekeringen waarvoor de gemeente die de uitkering verstrekt krachtens de Wet op de loonbelasting 1964 inhoudingsplichtig is, voor zover deze belasting en premies niet verrekend kunnen worden met de door het college af te dragen loonbelasting en premies volksverzekeringen;
- D. debiteur: degene van wie wordt teruggevorderd, dan wel op wie wordt verhaald;
- E. heronderzoeksplan: plan waarin onder andere de frequentie van de uit te voeren heronderzoeken Pw, IOAW en IOAZ wordt vastgelegd;
- F. inlichtingenplicht: verplichting genoemd in artikel 17 van de Participatiewet, artikel 13 van de IOAW, artikel 13 van de IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet Suwi);
- G. IOAW: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- H. IOAZ: de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- I. Rv: Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering;
- J. uitkering: de door het college verleende bijstand in het kader van de Participatiewet, de IOAW en IOAZ;
- K. norm: de bijstandsnorm als bedoeld in artikel 5, onder c, van de Participatiewet dan wel de van toepassing zijnde grondslag als bedoeld in artikel 5, derde lid en volgende, van de IOAW en IOAZ per maand inclusief vakantietoeslag;
- L. meer-inkomen: het verschil tussen het inkomen inclusief vakantietoeslag en de van toepassing zijnde bijstandsnorm als bedoeld in artikel 20 tot en met 24 van de Participatiewet dan wel de van toepassing zijnde grondslag als bedoeld in artikel 5, derde lid en volgende, van de IOAW en IOAZ per maand inclusief vakantietoeslag;
- M. overige vorderingen: vordering in verband met ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende uitkering welke niet als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht van artikel 17, eerste lid, van de Pw, of artikel 13, eerste lid, van de IOAW of IOAZ is ontstaan;
- N. verhaalsbijdrage: kosten van de uitkering die worden verhaald op een onderhoudsplichtige, zoals bedoeld in paragraaf 6.5 van de Participatiewet;

- O. vordering schending inlichtingenplicht: vordering in verband met ten onrechte of tot een te hoog bedrag verleende uitkering als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht van artikel 17, eerste lid, van de Pw, of artikel 13, eerste lid, van de IOAW of IOAZ, en heeft geleid tot het opleggen van een boete of het doen van aangifte;
- P. WvBVV: Wet vereenvoudiging beslagvrije voet.

2. Artikel Algemene bepaling met betrekking tot de bevoegdheid tot herziening, intrekking, terugvordering en bruterig

Het college acht zich verplicht tot de aanpak van schending van de inlichtingenplicht. In dit kader wordt, met inachtneming van de bepalingen in deze beleidsregels,

- A. het recht op uitkering herzien dan wel ingetrokken, indien de uitkering tot een te hoog bedrag dan wel ten onrechte is verleend;
- B. gebruik gemaakt van de bevoegdheid tot terugvordering zoals vastgesteld in artikel 58, tweede lid en artikel 59 van de Participatiewet alsmede artikel 25, tweede lid en artikel 26 van de IOAW en IOAZ; en
- C. de vordering, die is ontstaan door gebruik te maken van de onder b genoemde bevoegdheden, gebruteerd bij niet tijdige betaling.
- D. voor terugvordering en invordering van vorderingen op grond van het Besluit Bijstand voor zelfstandigen 2004 (Bbz) wordt verwezen naar de Beleidsregels Bbz gemeente Geertruidenberg 2020.

3. Artikel Uitzonderingen voortvloeiende uit de jurisprudentie

- 1. Indien na ontvangst van een signaal ten onrechte of tot een te hoog bedrag uitkering wordt verstrekt, wordt deze niet teruggevorderd, voor zover deze uitkering ook zes maanden na ontvangst van dit signaal nog onterecht of tot een te hoog bedrag is verleend, tenzij belanghebbende in dit kader de inlichtingenplicht (artikel 17, eerste en tweede lid, van de Participatiewet en artikel 13 eerste en tweede lid, van de IOAW en de IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet Suwi) heeft geschonden.
- 2. Onder een signaal als genoemd in het eerste lid wordt verstaan relevante informatie waaruit kan worden afgeleid dat sprake is van een dusdanige fout, die leidt tot aanpassing van de uitkering.
- 3. In het geval sprake is van het niet melden van overschrijding van het in aanmerking te nemen vermogen over een langere periode wordt, indien sprake is van intrekking van het recht op uitkering over de gehele periode van overschrijding, enkel het bedrag teruggevorderd dat niet zou zijn verstrekt indien de betrokkene de bepekte overschrijding had gemeld.
- 4. Een vordering die is ontstaan buiten toedoen van belanghebbende en hem niet kan worden verweten dat de betaling van de schuld niet reeds is voldaan in het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft, wordt niet gebruteerd.

HOOFDSTUK 2 GEHEEL OF GEDEELTELIJK AFZIEN VAN (VERDERE) TERUGVORDERING

Paragraaf 2.1 Algemene bepalingen

4. Artikel Dringende redenen

Indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn kan het college besluiten geheel of gedeeltelijk van terugvordering af te zien.

5. Artikel Vorderingen als gevolg van schending inlichtingenplicht

De artikelen 6 en 7 zijn niet van toepassing op vorderingen als gevolg van schending inlichtingenplicht.

Paragraaf 2.2 Afzien van terugvordering of afzien van (verdere) invordering van de terugvordering

6. Artikel Afzien van terugvordering bij kruimelbedragen

Bedragen tot € 150,00 netto per kalenderjaar worden niet teruggevorderd.

7. Artikel Afzien van terugvordering of van verdere terugvordering na het niet volledig voldoen aan de betalingsverplichting

- 1. Van terugvordering of van verdere terugvordering wordt conform artikel 58 zevende lid, van de Participatiewet en artikel 25 zesde lid, van de IOAW en de IOAZ afgezien.
- 2. Het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van vorderingen die:
 - a. het gevolg zijn van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid;

- b. door pand of hypotheek op een goed of goederen zijn gedekt, behoudens voor zover zij niet op die goederen verhaald kunnen worden.
3. In beginsel wordt een besluit als bedoeld in artikel 58, zevende lid, onder a., b. of d. slechts genomen als de belanghebbende daarom schriftelijk heeft verzocht. Tot toepassing van artikel 58, zevende lid, onder c. wordt uitsluitend ambtshalve besloten.
4. Het op basis van het eerste lid genomen besluit tot (gedeeltelijk) afzien van invordering wordt ingetrokken, indien op een later tijdstip blijkt dat belanghebbende onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.

8. Artikel Invordering bij schulden

1. Aan een schuldregeling wordt medewerking verleend indien:
 - A. redelijkerwijs te voorzien is dat de belanghebbende niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden;
 - B. redelijkerwijs te voorzien is dat een schuldregeling met betrekking tot alle vorderingen van de overige schuldeisers zonder een zodanig besluit niet tot stand zal komen; en
 - C. de vordering van de gemeente wegens teruggevorderde uitkering ten minste zal worden voldaan naar evenredigheid met de vorderingen van de schuldeisers van gelijke rang.
2. Het eerste lid is niet van toepassing indien:
 - A. de terugvordering van de uitkering het gevolg is van verwijtbaar gedrag, waarbij grove schuld of opzet van de belanghebbende is geconstateerd, dan wel de vordering ziet op bijstand die is verstrekt in de vorm van een geldlening op grond van het bepaalde in artikel 48 tweede lid, aanhef en sub b, van de Participatiewet;
 - B. de vordering wordt gedekt door pand of hypotheek op een goed of goederen, behoudens voor zover de vordering niet op die goederen verhaald kan worden.
3. Het besluit om medewerking te verlenen aan een schuldregeling wordt ingetrokken indien:
 - A. niet binnen twaalf maanden nadat dat besluit is bekendgemaakt, een schuldregeling tot stand is gekomen die voldoet aan de eisen bedoeld in het eerste lid;
 - B. de belanghebbende niet voldoet aan verplichtingen verbonden aan de schuldregeling; dan wel
 - C. onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.
4. Bij vorderingen als gevolg van schending inlichtingenplicht, waarbij sprake is van opzet of grove schuld waarbij ook een boete is opgelegd of aangifte is gedaan, zijn bovenstaande eerste tot en met derde lid niet van toepassing.

HOOFDSTUK 3 INVORDERING

Paragraaf 3.1 De betalingsverplichting

9. Artikel Algemeen

1. Gelijkijdig met de beschikking tot terugvordering wordt de beschikking tot invordering als bedoeld in artikel 4:86 van de Awb afgegeven. De beschikking tot invordering omvat daarbij de volgende punten:
 - A. aanleiding en wettelijke grondslag van terugvordering;
 - B. de hoogte van (het saldo van) de vordering;
 - C. de betalingsverplichting om de vordering in zijn geheel te voldoen;
 - D. de datum waarop de betalingsverplichting ingaat;
 - E. de betalingstermijn van zes weken;
 - F. de mogelijkheid voor belanghebbende om binnen zes weken na verzenddatum van de beschikking een betalingsregeling te treffen;
 - G. de rechtsgevolgen bij niet-nakoming van de betalingsverplichting als beschreven in afdeling 4.4.2 van de Awb over verzuim en wettelijke rente en afdeling 4.4.4 over aanmaning en invordering bij dwangbevel;
 - H. de vermelding dat het aangaan van nieuwe schuldverplichtingen niet leidt tot een nieuwe vaststelling van een opgelegde betalingsverplichtingen behoudens bijzondere onvoorziene omstandigheden.
2. Vorderingen die verjaard zijn overeenkomstig artikel 3:324 van het BW worden buiten invordering gesteld.

10. Artikel Verrekening

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 60, derde en vierde lid, van de Participatiewet en artikel 28, tweede en derde lid, van de IOAW en IOAZ en ongeacht de in artikel 10 genoemde betalingstermijn wordt, indien mogelijk, meteen na afgifte van het besluit tot terugvordering en invordering overgegaan tot verrekening van de vordering met een eventueel recht op een uitkering.
2. Verrekening met de algemene bijstand vindt plaats conform artikel 58, vierde lid, van de Participatiewet en artikel 25, vierde lid van de IOAW en IOAZ.

11. Artikel Uitstel van betaling en een betalingsregeling

1. Als uitstel van betaling of een betalingsregeling om welke reden dan ook niet plaatsvindt, is de belanghebbende van rechtswege in verzuim na afloop van de in het terugvorderingsbesluit genoemde periode van zes weken.
2. Indien ambtshalve dan wel op basis van een gemotiveerd verzoek van belanghebbende duidelijk is dat belanghebbende geen mogelijkheid heeft om binnen de gestelde betalingstermijn tot gehele aflossing van de vordering over te gaan, kan met uitzondering van het bepaalde in het vijfde lid, uitstel van betaling of een betalingsregeling worden verleend.
3. Aan het verleende uitstel of betalingsregeling wordt de voorwaarde verbonden dat belanghebbende, voor zover hij beschikt over aflossingscapaciteit, deze aflossingscapaciteit aanwendt ter aflossing van de openstaande schuld.
4. Het besluit tot uitstel of de betalingsregeling wordt ingetrokken indien:
 - A. de belanghebbende de voorwaarden verbonden aan het besluit niet nakomt
 - B. onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een ander besluit zou hebben geleid.
5. Door het college kan enkel geen medewerking worden verleend aan een betalingsregeling indien een vordering is ontstaan door:
 - het niet of niet behoorlijke nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste en tweede lid, van de Participatiewet en artikel 13, eerste en tweede lid, van de IOAW en de IOAZ en artikel 30c, tweede en derde lid van de Wet Suwi;
 - opzet of grove schuld, en hiervoor een bestuurlijke boete is opgelegd, dan wel met betrekking tot het niet of niet behoorlijk nakomen van die verplichtingen aangifte is gedaan op grond van het Wetboek van Strafrecht.

12. Artikel Vaststelling van de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit bij betalingsregeling

1. Ter bepaling van de draagkracht ter vaststelling van het aflossingsbedrag van overige vorderingen kan enkel rekening worden gehouden met:
 - A. de beslagvrije voet als bedoeld in artikel 475d t/m 475dc van het Rv en op grond van de WVBVV;
 - B. te betalen alimentatie na aftrek van het berekende belastingvoordeel;
 - C. zakelijke kosten na aftrek van het berekende belastingvoordeel van de woning en onder aftrek van het in de norm begrepen bedrag voor woonkosten;
 - D. aflossingen voor schulden van woonlasten zoals huur- en energielasten, indien deze niet het gevolg zijn van strafbaar handelen van de belanghebbende.
2. Indien het een fraudevordering betreft, worden alle middelen waarover belanghebbende beschikt dan wel komt te beschikken, geheel aangewend ter aflossing van de openstaande schuld.
3. Indien het een overige vordering betreft, bedraagt de aflossingsverplichting 5 % van de van toepassing zijnde norm en de maximale toeslag, inclusief vakantietoeslag, vermeerderd met 50% van het meer-inkomen.
4. Het derde lid is niet van toepassing indien er sprake is van een minnelijke schuldregeling of wettelijke schuldsaneringsregeling en de vordering hierin is opgenomen.
5. In afwijking van het gestelde in het derde lid, wordt met een betalingsvoorstel van de debiteur ingestemd voor zover de aflossing ten minste € 25,00 per maand bedraagt.
6. In geval van beslaglegging door een derde (dat wil zeggen een andere schuldeiser dan het college), kan de aflossingsverplichting ingevolge het tweede en derde lid voor alle vorderingen worden bepaald op de volledige beslagruimte zoals aangegeven in artikel 475d t/m 475dc van het Rv.

Paragraaf 3.2 Tussentijdse beoordeling van een lopende betalingsverplichting

13. Artikel Tussentijdse beoordeling van een betalingsverplichting

1. De hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit wordt bij beëindiging of intrekking van de uitkering gedurende zes maanden na de verzenddatum van dit beëindigings- of intrekkingbesluit, gesteld op het bedrag dat belanghebbende maandelijks reeds afloste tijdens de uitkeringsperiode.
2. Na afloop van de termijn genoemd in het eerste lid wordt de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit opnieuw vastgesteld.
3. Er wordt afgezien van het opleggen van een gewijzigde betalingsverplichting indien het nieuwe aflossingsbedrag minder dan 10% afwijkt van de eerder vastgestelde aflossingsverplichting of als de vordering binnen 12 maanden in zijn geheel afgelost zal zijn.
4. Indien de belanghebbende aan een heronderzoek, met als doel het vaststellen van zijn aflossingscapaciteit, geen medewerking verleent, behoudt het college zich het recht voor om de aflossingsverplichting ambtshalve vast te stellen en op te leggen, dan wel om tot invordering van de totale openstaande vordering over te gaan.
5. Het besluit tot wijziging of handhaving van de eerder opgelegde betalingsverplichting, wordt belanghebbende bij beschikking medegedeeld.
6. In het geval van een gewijzigde betalingsverplichting wordt deze opgelegd met ingang van de eerste dag van de maand die volgt op die van de beschikking.

14. Artikel Verzoek tot wijziging van een betalingsverplichting door belanghebbende

1. Belanghebbende kan een schriftelijk verzoek doen, onder bijvoeging van zijn financiële en andere relevante gegevens met bijbehorende afschriften van bewijsstukken, tot:
 - A. wijziging van de eerder vastgestelde betalingsverplichting, of
 - B. tijdelijk uitstel van de opgelegde betalingsverplichting,

waarbij de belanghebbende motiveert niet aan de eerder vastgestelde periodieke aflossingsverplichting te kunnen voldoen.

2. Het verzoek tot wijziging van de betalingsverplichting schort de lopende verplichting niet op tenzij er sprake is van dringende redenen.

Paragraaf 3.3 Gevolgen bij het niet of niet meer voldoen aan de betalingsverplichting

15. Artikel Niet of niet meer voldoen van de betalingsverplichting

Indien de belanghebbende niet bereid is tot het treffen van een betalingsregeling of een eerder opgelegde betalingsverplichting niet meer nakomt, wordt het terugvorderingsbesluit ten uitvoer gelegd door middel van een executoriaal beslag overeenkomstig de artikelen 479b tot en met 479g, behoudens artikel 479e, tweede lid van het Rv, of beslag in de zin van het Tweede Boek van het Rv, op basis van de executoriale titel die is verbonden aan een dwangbevel, als bedoeld in artikel 4:114 Awb, nadat de per omgaande gestarte betalings- en aanmaningsprocedure is doorlopen als bedoeld in artikel 4:117 Awb. Beslagvrije voet wordt vastgesteld op basis van de bepalingen in de WVBVV.

16. Artikel Rente en kosten

1. Voor de periode dat uitstel is verleend wordt geen wettelijke rente in rekening gebracht.
2. Indien moet worden overgegaan tot beslaglegging als bedoeld in artikel 16 wordt de vordering slechts verhoogd met de wettelijke rente en de op de invordering betrekking hebbende kosten, indien de invordering is overgedragen aan een gerechtsdeurwaarder.

HOOFDSTUK 4 – VERHAAL

17 Artikel – Bevoegdheid tot verhaal

Het college kan gebruik maken van de bevoegdheid om de kosten van de uitkering te verhalen overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 61, 62 en 62a tot en met 62i van de Participatiewet, tenzij in deze beleidsregels anders is bepaald en voor zover zich daartegen geen andere wettelijke regeling verzet.

18 Artikel – Afzien van verhaal

1. Er kan geheel of gedeeltelijk worden afgezien van het nemen van een verhaalsbesluit
 - A. indien het op te leggen verhaalsbedrag lager is dan € 25,00 per maand;
 - B. indien het op te leggen verhaalsbedrag in totaal lager is dan € 250,00; of
 - C. om redenen van doelmatigheid.
2. Er kan geheel of gedeeltelijk worden afgezien van het nemen van een verhaalsbesluit indien, gelet op de omstandigheden van degene op wie verhaal wordt gezocht of degene die de uitkering ontvangt of heeft ontvangen, dringende redenen aanwezig zijn.

HOOFDSTUK 5 – VERHAALSBIJDRAGE

19 Artikel – Ingangsdatum verhaalsbijdrage

De ingangsdatum van de verhaalsbijdrage is de eerste dag van de maand volgend op de datum van eerste aanschrijving van degene op wie wordt verhaald, tenzij een andere datum wordt overeengekomen.

20 Artikel – (Her-) onderzoek naar draagkracht

Conform het heronderzoeksplan kan een onderzoek worden ingesteld naar de draagkracht voor het voldoen van een verhaalsbijdrage. Indien gewijzigde omstandigheden daartoe aanleiding geven, wordt als gevolg van dit onderzoek de verhaalsbijdrage gewijzigd vastgesteld.

21 Artikel – Verhaal in rechte

1. Indien degene op wie wordt verhaald een door de gemeente vastgestelde verhaalsbijdrage niet voldoet, wordt verhaal in rechte toegepast door middel van het indienen van een verzoekschrift bij de rechtbank met toepassing van de voorschriften van het Rv.
2. Om redenen van doelmatigheid kan worden afgezien van verhaal in rechte.
3. Van verhaal in rechte wordt in ieder geval afgezien als het te verhalen bedrag in totaal een bedrag van € 600 niet te boven gaat.

22 Artikel - Invordering van door de rechter vastgestelde verhaalbare kosten van de uitkering

1. Indien degene op wie wordt verhaald een bij rechterlijke uitspraak vastgesteld bedrag niet voldoet, wordt verhaald in overeenstemming met de rechterlijke uitspraak.
2. Het besluit tot verhaal overeenkomstig de rechterlijke uitspraak wordt in dat geval bij brief medegedeeld aan degene op wie wordt verhaald met de verplichting om het verschuldigde bedrag binnen 30 dagen na verzending van de brief te voldoen.
3. Indien aan deze verplichting geen gevolg wordt gegeven, wordt aan degene op wie wordt verhaald een aanmaning verzonden en wordt het verschuldigde bedrag verhoogd met de wettelijke rente en met de invordering verband houdende kosten.
4. Het besluit tot verhaal levert een executoriale titel op, die op kosten van de schuldenaar wordt betekend en met toepassing van de voorschriften van het Rv tenuitvoergelegd.
5. Artikel 10 is van overeenkomstige toepassing.

23 Artikel – Indexering verhaalsbijdrage

1. De bij rechterlijke uitspraak vastgestelde of bij besluit opgelegde verhaalsbijdrage kan jaarlijks met ingang van 1 januari van rechtswege worden gewijzigd met het ingevolge artikel 402a BW vast te stellen percentage, tenzij de bijdrage wordt opgelegd na 30 september van het voorgaande jaar. In dat geval wordt de verhaalsbijdrage pas na het verstrijken van een volledig kalenderjaar per 1 januari van het daarop volgende jaar aangepast.
2. De toepassing van het eerste lid blijft achterwege indien de wijziging van rechtswege bij rechterlijke uitspraak is uitgesloten.

HOOFDSTUK 6 SLOTBEPALINGEN

24. Artikel Citeertitel

Deze beleidsregels kunnen worden aangehaald als “Beleidsregels terugvordering, invordering en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ 2024”.

25. Artikel Inwerkingtreding; intrekking

1. Deze beleidsregels treden in werking op de dag na bekendmaking in het elektronisch gemeenteblad.
2. 2e gewijzigde Beleidsregels terugvordering en verhaal Participatiewet, IOAW (2015) en IOAZ gemeente Geertruidenberg 2021 worden op dat moment ingetrokken.

*Raamsdonksveer, 17 september 2024,
het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Geertruidenberg,
de secretaris a.i., de burgemeester
R. Brekelmans M. Witte*

Algemene toelichting

Terugvordering

Met inwerkingtreding van de Wet aanscherping handhaving- en sanctiebeleid SZW-wetgeving (Wet aanscherping) is de bevoegdheid tot terugvordering gedeeltelijk omgezet in een wettelijke verplichting. Deze verplichting is nu ook overgenomen in de participatiewet (artikel 58 lid 1 van de Participatiewet). Meer specifiek gaat het om vorderingen die het gevolg zijn van ten onrechte ontvangen uitkering in verband met schending van de inlichtingenplicht. De verplichting tot terugvordering komt daarbij mede tot uiting in:

- A. een verplichting tot verrekening van deze vordering met een eventueel recht op algemene bijstand, een uitkering in het kader van de IOAW of IOAZ; en
- B. een wettelijk verbod om medewerking te verlenen aan een schuldregeling indien de vordering is ontstaan door het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenverplichting.

De verplichting tot terugvordering geldt alleen voor vorderingen die zijn ontstaan na inwerkingtreding van de Wet aanscherping (1 januari 2013). Dat geldt ook voor de hierboven onder a en b genoemde verplichtingen. Is het besluit tot terugvordering voor 1 januari 2013 afgegeven dan blijft ook voor de vordering als gevolg van schending van de inlichtingenplicht, een bevoegdheid.

Naast de bevoegdheid tot terugvordering is in de wet ook een drietal andere (gerelateerde) bevoegdheden opgenomen:

- A. de bevoegdheid tot intrekking of herziening van het recht op bijstand dan wel een uitkering in het kader van de IOAW 2015 of IOAZ (artikel 54, derde lid van de Participatiewet en artikel 17, derde lid van de IOAW 2015 en IOAZ);
- B. de bevoegdheid om gebruik te maken van de in titel 4.4 van de Algemene wet bestuursrecht genoemde mogelijkheden tot invordering van een schuld; en
- C. de bevoegdheid tot brutering van de vordering in het kader van te veel genoten uitkering (artikel 58, vijfde lid van de Participatiewet en artikel 25, vijfde lid van de IOAW 2015 en IOAZ).

Ook deze bevoegdheden worden – zij het soms indirect - aangetast door de Wet aanscherping.

- A. Met betrekking tot de bevoegdheid tot intrekking of herziening is de wet aangepast, in die zin dat intrekking en herziening een verplichting is als sprake is van ten onrechte of tot een te hoog bedrag verstrekte uitkering als gevolg van een schending van de inlichtingenplicht. In alle andere gevallen blijft het een bevoegdheid.
- B. Met betrekking tot de wijze van invordering heeft het college in wezen volledige vrijheid in de keuze van middelen en de mate waarin zij – met inachtneming van de regelgeving rond de beslagvrije voet - middelen bij de berekening van de draagkracht betreft. De Wet aanscherping stelt enkel daar waar het een vordering als gevolg van niet nakomen van de inlichtingenplicht of de daarmee samenhangende boete betreft, verrekening – indien mogelijk – verplicht (artikel 60, vierde lid van de Pw en artikel 28, tweede lid van de IOAW en IOAZ).
- C. Met betrekking tot brutering is de Pw na inwerkingtreding van de Wet aanscherping niet gewijzigd. Daar artikel 58, eerste lid van de Pw het college echter verplicht tot terugvordering van de kosten van bijstand en tot deze kosten eveneens de eventueel afgedragen belasting en premies behoren, heeft het college op dit vlak niet de vrijheid om (gedeeltelijk) van brutering af te zien indien verrekening niet mogelijk blijkt.

Bbz

Vorderingen op grond van het Bbz hebben een eigen karakter. Bij het Bbz wordt de bijstand toegekend in de vorm van een lening, die geheel of gedeeltelijk wordt terugbetaald. Om die reden zijn er eigen beleidsregels voor het Bbz, waarin toegespitst op het karakter van de Bbz de regels zijn vastgelegd.

Verhaal

De bepalingen over verhaal van bijstand zijn opgenomen in de artikelen 61 tot en met 62i van de Participatiewet. Verhaal onderhoudsplicht is een bevoegdheid van het college. De wet geeft de uiterste grens aan. Het college kan binnen die grens zelf bepalen wanneer er verhaald wordt. Dat is opgenomen in deze beleidsregels. In deze beleidsregels is bepaald dat het college gebruik kan maken van de bevoegdheid tot het verhalen van de kosten van de uitkering met toepassing van deze beleidsregels. Door verhaal uit te voeren kan een deel van de verstrekte bijstand worden betaald door de onderhoudsplichtigen, waardoor er per saldo minder bijstand wordt verstrekt.

De bijstandsgerechtigde kan de verplichting worden opgelegd om alimentatie of een onderhoudsbijdrage te verzoeken aan de ex-partner.

- In artikel 5 sub e van de Participatiewet staat dat onder een voorliggende voorziening wordt verstaan elke voorziening buiten de Participatiewet waarop de alleenstaande, de alleenstaande ouder met zijn ten laste komende kinderen of het gezin aanspraak kan maken, dan een beroep kan doen, ter verwerving van middelen of ter bekostiging van specifieke uitgaven.

- In artikel 15 van de Participatiewet staat dat geen recht op bijstand bestaat zover een beroep kan worden gedaan op een voorliggende voorziening die, gezien haar aard en doel, geacht worden voor de belanghebbende toereikend en passend te zijn.
- In artikel 18 lid 1 Participatiewet staat dat het college de bijstand en daaraan verbonden verplichtingen afstemt op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende.
- Volgens artikel 31 Participatiewet wordt alimentatie tot de inkomensbestanddelen gerekend.

De begripsomschrijving voorliggende voorziening brengt tot uitdrukking dat elke andere bestaansvoorziening voor de Participatiewet, als sluitstukvoorziening, het karakter heeft van een voorliggende voorziening, die met voorrang op de Participatiewet dient te worden toegepast. De bijstandsverlening is complementair ten opzichte van een voorliggende voorziening.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1. Definities

Er is een onderscheid gemaakt tussen vorderingen waarvan terugvordering een wettelijke plicht is (verder te noemen: vorderingen schending inlichtingenplicht) en vorderingen waarbij het met betrekking tot terugvordering om een bevoegdheid gaat (overige vorderingen). De beleidsregels zien – voor zover zij betrekking hebben op de terugvordering- en bruteringsbevoegdheid - hoofdzakelijk op deze laatste groep. Voor zolang deze nuance niet in de beleidsregels is verwerkt, zijn de in de beleidsregels opgenomen bepalingen - voor zover zij zien op de terugvordering- en bruteringsbevoegdheid - voor vorderingen schending inlichtingenplicht onverbindend.

Artikel 2. Algemene bepaling met betrekking tot de bevoegdheid tot herziening, intrekking, terugvordering en bruterings

Het tweede artikel bevat de hoofdregel, oftewel de wijze waarop in beginsel gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid tot herziening, intrekking, terugvordering, invordering of bruterings.

Artikel 3. Uitzonderingen voortvloeiende uit de jurisprudentie

In artikel 3 staan vervolgens de algemene - binnen de jurisprudentie geformuleerde - uitzonderingen op de in artikel 2 genoemde hoofdregel beschreven. Het gaat hier om situaties waarvan binnen de jurisprudentie is komen vast te staan dat het college ongeacht een gehoudenheid tot terugvordering dan wel bruterings dient af te zien van haar vaste gedragslijn. Het college heeft in deze niet de vrijheid om van deze in de jurisprudentie benoemde uitzonderingen af te wijken. Het gaat meer specifiek om:

a) De zes maanden jurisprudentie

De zes maanden jurisprudentie komt er kortheidshalve op neer dat de gemeente binnen zes maanden nadat zij een signaal heeft ontvangen, over dient te gaan tot aanpassing van het recht op uitkering. Een signaal kan daarbij worden gedefinieerd als relevante informatie over de uitkeringsgerechtigde waaruit kan worden afgeleid dat sprake is van een dusdanige fout, dat het college op grond daarvan actie zou moeten ondernemen. Vindt geen aanpassing van het recht op uitkering plaats binnen de genoemde zes maanden, dan dient het college van terugvordering af te zien voor het deel dat na deze zes maanden nog te veel aan uitkering is verstrekt. De zes maanden jurisprudentie speelt niet indien sprake is van schending van de inlichtingenplicht.

b) Beperkte overschrijding van de vermogensgrens gedurende langere tijd

De situatie kan bestaan dat betrokkene niet heeft gemeld dat hij over een vermogen beschikt dat in beperkte mate de vermogensgrens overstijgt. Komt het college hierachter dan is zij in wezen gerechtigd om de bijstand over de gehele periode van de overschrijding in te trekken. Vaste jurisprudentie is echter dat in deze situatie de terugvordering dient te worden beperkt tot het bedrag dat niet zou zijn verstrekt indien betrokkene de beperkte overschrijding van de vermogensgrens wel tijdig zou hebben gemeld.

c) Afzien van bruterings

Ook het bruterings van de vordering is een bevoegdheid. Naar vaste rechtspraak dient te worden afgezien van bruterings, indien sprake is van een vordering die is ontstaan buiten toedoen van een betrokkene en hem niet kan worden verweten dat de betaling van de schuld niet reeds is voldaan in het kalenderjaar waarop deze betrekking heeft.

HOOFDSTUK 2 GEHEEL OF GEDEELTELIJK AFZIELEN VAN (VERDERE) TERUGVORDERING

In hoofdstuk II wordt nader uitgewerkt onder welke omstandigheden het college geheel of gedeeltelijk afziet van terugvordering.

Met de komst van de Participatiewet komen vorderingen schending inlichtingenplicht enkel in de bij wet geregelde situaties (artikel 58, zevende lid van de Participatiewet en artikel 25, zesde lid van de IOAW 2015 en IOAZ) voor kwijtschelding in aanmerking. Het bepaalde in artikel 6 en 7 is daarom niet van toepassing op vorderingen schending inlichtingenplicht.

Paragraaf 2.1 Algemene bepalingen

Artikel 4. Dingende redenen

Deze bepaling verwijst naar de Participatiewet. Individualisering is uitgangspunt. Uitstroom uit de uitkering, perspectief op uitstroom uit de uitkering of een omvangrijke schuldenlast vormen op zichzelf of in samenhang bezien, geen dringende reden.

Artikel 5. V orderingen schending inlichtingenplicht

De artikelen 6 en 7 zijn niet van toepassing op vorderingen schending inlichtingenplicht.

Paragraaf 2.2 Geheel of gedeeltelijk afzien van (verdere) terugvordering

Artikel 6. Afzien van terugvordering bij kruimelbedragen

In beleid kan het college de hoogte bepalen van zgn. kruimelbedragen waarbij het college kan afzien van:

- A. een terugvorderingbesluit; of
- B. nadere invordering nadat een terugvorderingbesluit is genomen, een of meerdere invorderingsmaatregelen zonder resultaat zijn genomen.

Het genoemde bedrag is het niet-gebruteerde bedrag, dit is nu verhoogd naar € 150,-.

Artikel 7. Afzien van terugvordering of van verdere terugvordering na het voldoen aan de betalingsverplichting

In voorkomende gevallen kunnen er redenen zijn om van terugvordering af te zien. Dit wordt ingegeven door doelmatigheidsoverwegingen, als bijvoorbeeld gebleken is dat de schuldenaar al minstens 10 jaar nadat de invorderingsbeschikking is verzonden niet betaalt en niet meer zal betalen, omdat hij bijvoorbeeld onvindbaar is.

Voor wat betreft de termijnen is er aangesloten bij art 58 lid 7 van de Participatiewet en de WSNP om zo een op elkaar afgestemd systeem te vormen. Daarbij wordt wie aan de vastgestelde betalingsverplichting voldoet na verloop van tijd de restvordering kwijtgescholden, mits ten minste 50% van de hoofdsom is afgelost.

Het staat het college vrij om op de in dit artikel genoemde hoofdregel uitzonderingen te formuleren. Het college beperkt de reikwijdte van de kwijtscheldingsregeling voor bepaalde typen schulden.

- A. andersoortige schulden die zijn ontstaan als gevolg van enig verwijtbaar gedrag van een schuldenaar. Denk hierbij bijvoorbeeld aan boetes. De terugvorderingsplicht geldt immers enkel voor de onterecht verstrekte uitkering in verband met schending inlichtingenplicht, niet voor de ermee samenhangende boete.
- B. schulden die gedekt zijn door een zakelijk recht zoals pand of hypotheek.

Daarnaast kan het college tevens gronden benoemen op basis waarvan zij een eerder verleende kwijtschelding intrekt. In dit kader kan worden gedacht aan een bepaling waarbij een eerder op basis van dit artikel verleende kwijtschelding wordt ingetrokken indien later blijkt dat deze intrekking is gebaseerd op onjuiste of onvolledige gegevens door toedoen van belanghebbende.

Artikel 8 . Invordering bij schulden

Indien er sprake is van schending van de inlichtingenplicht, is het college verplicht de ten onrechte verstrekte bijstand terug te vorderen (art 58 lid 1 Participatiewet). Hier wordt enkel van afgezien indien het gaat om een vordering schending inlichtingenplicht met verminderde en normale verwijtbaarheid.

HOOFDSTUK 3 INVORDERING

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van de wijze waarop de vordering wordt ingevorderd. De bepalingen binnen dit hoofdstuk zien op de betalingsverplichting, de controle op de hoogte van de betalingsverplichting en de gevolgen bij niet of niet meer voldoen aan de betalingsverplichting.

Paragraaf 3.1 De betalingsverplichting

Artikel 9 . Algemeen

Dit hoofdstuk wordt gestart met een artikel waarin:

- A. de hoofdregel beschreven staat over het gebruik van de bevoegdheid tot invordering; en
- B. aangegeven wordt dat het college overgaat tot invordering van een vordering conform de wet en onderstaande beleidsregels.
- C. De minimale vormvereisten van de beschikking worden aangegeven.

Artikel 10 . Verrekening

Voor zover betrokkene na afgifte van het terugvorderingbesluit een uitkering ontvangt in het kader van de Participatiewet, IOAW of IOAZ is het college bevoegd om tot verrekening van de vordering over te gaan. Het college heeft ervoor gekozen om direct tot verrekening over te gaan. Zoals reeds meerdere

keren aangegeven geldt voor vorderingen schending inlichtingenplicht ontstaan na 1 januari 2013 en de daarmee samenhangende boete een verrekeningsplicht. Dit artikel ziet daarom niet op deze vorderingen. Is er desondanks ook sprake van een boete en vordering schending inlichtingenplicht, dan wordt de boete als eerste verrekend.

Artikel 11 Uitstel van betaling en betalingsregeling

In beginsel rust op betrokkene de verplichting om de gehele vordering binnen de geboden betalingstermijn te voldoen. Het college is echter bevoegd om betrokkene uitstel van betaling te verlenen dan wel een betalingsregeling te bieden en daaraan voorwaarden te verbinden. In dit kader is in dit artikel bepaald:

- A. in welke situaties zij ambtshalve en in welke situaties zij op verzoek van belanghebbende de mogelijkheid van het verlenen van uitstel of een betalingsregeling overweegt,
- B. wanneer zij uitstel verleent, alsmede
- C. welke voorwaarden zij aan uitstelverlening verbindt.

Daarbij dient te worden bedacht dat de weigering van (verder) uitstel van betaling tot gevolg heeft dat – indien de betalingstermijn verstrijkt/is verstreken – betrokkene in verzuim verkeert, wat betekent dat betrokkene over de openstaande schuld wettelijke rente verschuldigd is en eventueel ook kan worden geconfronteerd met kosten in het kader van aanmaning en het uitvaardigen van een dwangbevel. Met betrekking tot vorderingen schending inlichtingenplicht is een kanbepaling opgenomen over het wel of niet meewerken aan een betalingsregeling.

Artikel 12. Vaststelling van de hoogte van de maandelijkse aflossingscapaciteit bij betalingsregeling

Wanneer het college uitstel van betaling verleent onder de voorwaarde dat betrokkene maandelijks een aflossing verricht, heeft het college voorts de beleidskeuze om de hoogte van de maandelijkse betalingsverplichting te bepalen, waarbij rekening wordt gehouden met:

- A. zakelijke kosten eigen woning;
- B. andere schulden
- C. De wijze waarop het aflossingsbedrag wordt bepaald is ook van toepassing op een eventuele verrekening zoals bedoeld in artikel 10 Verrekening.

Paragraaf 3.2 Tussentijdse beoordeling van een lopende betalingsverplichting

Artikel 13. Tussentijdse beoordeling van een betalingsverplichting

Wanneer het college akkoord gaat met uitstel van betaling onder de voorwaarde dat betrokkene maandelijks een aflossing verricht, bepaalt dit artikel:

- A. op grond van welke criteria periodieke draagkrachtonderzoeken worden gestart;
- B. welke resultaten uit een draagkrachtonderzoek bepalend zijn voor de vraag of een opgelegde maandelijkse betalingsverplichting wel of niet wordt gewijzigd;
- C. gelet op punt b, of de bijzondere situatie van uitstroom uit een uitkeringssituatie, per direct, dan wel na afloop van een bepaalde periode, aanleiding is om wel of niet rekening te houden met de gewijzigde draagkracht van belanghebbende.

Artikel 14. Verzoek tot wijziging van een betalingsverplichting door belanghebbende
Niet alleen het college heeft de bevoegdheid tot wijziging van de voorwaarden waaronder uitstel van betaling is verleend, ook een debiteur kan daartoe een verzoek indienen bij het college. In dit artikel wil het college vastleggen welke procedurele eisen hiervoor gelden.

Paragraaf 3.3 Gevolgen bij het niet of niet meer voldoen aan de betalingsverplichting

Artikel 15. Niet of niet meer voldoen van de betalingsverplichting

Wanneer een schuldenaar zijn betalingsverplichting niet nakomt of de voorwaarden waaronder uitstel van betaling is verleend schendt en de oorspronkelijke betalingstermijn is verstreken, is betrokkene in verzuim als bedoeld in artikel 4:97 Awb. Artikel 4:112 e.v. Awb bepaalt dan de verdere invorderingsprocedure, te weten de invordering door middel van aanmaning en dwangbevel.

De Awb beschrijft slechts de procedure. Zij geeft niet aan binnen welke termijn het college tot aanmaning dan wel uitvaardiging van een dwangbevel dient over te gaan. Het college beschikt in dit kader over beleidsvrijheid. In de onderhavige bepaling wordt de hoofdregel beschreven.

Artikel 16. Rente en kosten

In beginsel gaat de wettelijke rente lopen vanaf het moment dat de voorgeschreven betalingstermijn is verstreken, zonder dat finale kwijting heeft plaatsgevonden. Ook wanneer uitstel van betaling wordt verleend is belanghebbende in beginsel daarom wettelijke rente verschuldigd. Bij verlening van uitstel kan echter worden bepaald dat over de termijn van uitstel geen wettelijke rente wordt berekend. Het

college heeft in dit kader de mogelijkheid om te bepalen in welke situaties zij afziet van het in rekening brengen van wettelijke rente indien zij uitstel verleent.

Het college kan tevens bepalen of en zo ja, in welke situaties het college gebruik maakt van de bevoegdheid tot het in rekening brengen van:

- A. een aanmaningsvergoeding als bedoeld in artikel 4:113 Awb; alsmede
- B. de kosten van een dwangbevel als bedoeld in artikel 4:119 Awb.

HOOFDSTUK 4 – VERHAAL

Artikel 1 7 – Bevoegdheid tot verhaal

De artikelen 62 tot en met 62i Participatiewet zijn zogeheten 'kanbepalingen'. Verhaal is derhalve een bevoegdheid van het college en niet een verplichting.

Artikel 1 8 – Afzien van verhaal

In dit artikel wordt aangegeven bij welk bedrag wordt afgezien van verhaal. De keuze voor deze beperkingen is ingegeven door redenen van doelmatigheid c.q. een kosten-batenanalyse.

Let op: conform deze beleidsregel wordt afgezien van het nemen van een verhaalsbesluit. Dat is iets wezenlijks anders dan het afzien van verhaal in rechte. Bij dat laatste is wel een verhaalsbesluit genomen, maar wordt vervolgens geen procedure aanhangig gemaakt bij de rechter indien de belanghebbende nalaat tot betaling over te gaan.

Tevens wordt in dit artikel bepaald dat de gemeente geheel of gedeeltelijk van verhaal kan afzien indien daarvoor, gelet op de omstandigheden van degene op wie verhaal wordt of degene die de bijstand ontvangt of heeft ontvangen, dringende redenen aanwezig zijn.

In het algemeen kan er sprake zijn van dringende redenen indien bepaalde feiten ertoe nopen om af te zien van verhaal ter bescherming van lijf en geest van de belanghebbende. Uit de aard der zaak kan een dringende reden nimmer financieel van aard zijn: indien de onderhoudsplichtige niet in staat is om bij te dragen in de bijstandskosten is verhaal (tijdelijk) wegens het ontbreken van draagkracht niet mogelijk.

HOOFDSTUK 5 – VERHAALSBIJDRAGE

Artikel 19 – Ingangsdatum verhaalsbijdrage

In het kader van de rechtszekerheid is bepaald om de (mogelijke) ingangsdatum van de verhaalsbijdrage te bepalen op de eerste van de maand volgend op de datum van eerste aanschrijving van belanghebbende. Let wel: indien de belanghebbende niet overgaat tot betalen en de gemeente een verhaalsprocedure start bij de rechtbank, zal de rechtbank de ingangsdatum van verhaal anders vaststellen indien het tijdvak groot is tussen de door de gemeente vastgestelde ingangsdatum van verhaal en het aanhangig maken van de procedure.

Artikel 2 0 – (Her-) onderzoek naar draagkracht

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2 1 – Verhaal in rechte

In dit artikel is de hoofdregel bepaald dat verhaal in rechte wordt toegepast indien degene op wie wordt verhaald de door de gemeente vastgestelde verhaalsbijdrage niet voldoet. Om doelmatigheidsredenen kan hiervan worden afgezien.

Artikel 2 2 - Invordering van door de rechter vastgestelde verhaalbare kosten van bijstand

Op het moment dat de gemeente een verhaalsbesluit heeft genomen en de belanghebbende betaalt niet, dan is een uitspraak van de rechter nodig. De uitspraak van de rechter levert een executoriale titel op. Vanaf het moment van het verkrijgen van een executoriale titel is er geen reden om verhaalsvorderingen anders te bezien dan vorderingen die voortkomen uit terugvordering. Om die reden zijn op grond van dit lid 5 van dit artikel de invorderingsbepalingen terugvordering dan ook van toepassing op (afdwingbare) verhaalsvorderingen.

Artikel 2 3 – Indexering verhaalsbijdrage

Dit artikel behoeft geen toelichting

HOOFDSTUK 6 SLOTBEPALINGEN

Artikel 2 4 . Citeertitel

Dit artikel behoeft geen toelichting

Artikel 2 5 . Inwerkingtreding ; intrekking
Dit artikel behoeft geen toelichting